

שביליו הבודדים של יצחק זילברשלג

מאת אברהם בנדי

Vol 68,

12/30/88

כתלמיד ואחר-כך כמורה צעיר במוסד שהוא עמד בראשו מ-1947 ועד פרישתו: בית-המדרש למורים בבוסטון.

■ ■ ■

תחנות חייו העיקריות ידועות – ולו במקוטע: לידתו בסטרי במזרח גאליציה ב-1903, לימודיו בווינה, הגירתו לניו יורק, כהונתו כמורה ומנהל בבוסטון ולבסוף – שהייתו באוסטין, טקסס, לאחר פרישתו מבוסטון. רשימת תחנות אלו אינה מספיקה לשפוך אור רב על המפה שאנו סוקרים, ולכן כדאי ואפשר להוסיף עליהן. אגב ציון פרטים ביוגרפיים-תרבותיים, נקשה כמה קושיות על משמעותם בעניין תפיסת העולם המתגלמת ביצירותיו.

על ילדותו במשפחה חסידית כתב לא פעם בגעגועים, אבל הזדהה יותר עם חיי הכרך, בייחוד עם וינה אשר בה למד שנתיים בלבד (1925-1926). הוא ידע לספר על לימודיו בגימנסיה, בייחוד על תחילת לימודיו בשפות קלאסיות. הגימנסיה בסטרי היתה מן היחידות שבהן לימדו יוונית. נעוריו לא היו שלווים, אבל הוא כמעט אינו מדבר על תקופה גורלית זו. הרוסים כבשו את סטרי, והרבה מיהודיה ברחו. בשנת 1915 כבשו האוסטרים את העיר, והיא נשארה בשליטתם עד שנת 1918. הקרבות באזור, התפוררות המלוכות ההבסבורגית, מהפכת אוקטובר ברוסיה, פוגרומים בכל רחבי מזרח-אירופה – כל הזעזועים הפוליטיים האלה קרובים היו למקום מגוריו של המשורר, אבל לא זכו להד משמעותי בכל יצירתו. סטרי עצמה סופחה לאוקראינה העצמאית בין 1918-1919 ואחר-כך לפולין המחודשת. נמצא שעד צאתו של זילברשלג לארצות-הברית בשנת 1920 הוא הספיק לחיות תחת ארבעה משטרים: אוסטרי, רוסי, אוקראיני ופולני. מאורעות הזמן הפכו אותו לקוסמופוליט רב-שפות.

ב-1916 נתארגנו בווינה ובגאליציה המזרחית קבוצות רבות של 'השומר הצעיר' וזילברשלג הצטרף לקבוצה המקומית. (שמעתי מפי משה שטיינר שזילברשלג היה מדריכו ב'שומר הצעיר'). המארקסיזם באותה תקופה טרם פשט בין חברי הארגון, והודגשו ערכים כמו אהבת הטבע, הניטשיאניות והאדם החדש, פולחן השפה העברית, התגשמות היחיד על תכונותיו, וההתחקות על שרשים תרבותיים. לימודיו הקלאסיים בגימנסיה סיפקו לו את הלשונות והטקסטים לביסוס ולמימוש התפיסות של ניטשה שלמד ב'שומר הצעיר'. כדמות מופת עמד לגד עיניו של זילברשלג הצעיר צבי דינזדרוק, חוקר תולדות הפילוסופיה, אף הוא בן סטרי (נולד ב-1890),

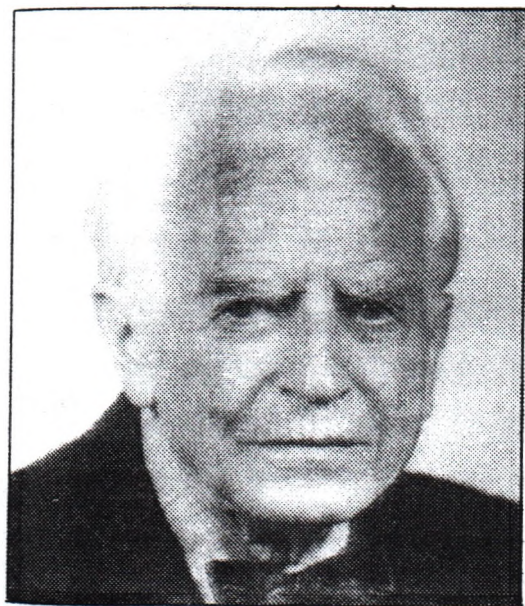
עיתים ההיסטוריה מזמנת לנו עימותים מאלפים. יום השלושים למותו של יצחק זילברשלג חל ביום הזכרון של ליל-הבדולח, ונתבקשה השוואה בין שאיפותיו 'היווניות' של זילברשלג וניפוץ הסמנטיקה 'הבדולחיים' של יהודי גרמניה באותו לילה לפני חמישים שנה. קראתי שכבר העיר אחד ממספידיו בבוסטון – משה חשואותמה – שזילברשלג החזיק בחלומו על-אף זעזועי ליל-הבדולח והשנים הקשות שלאחריו. דומה, שהמספיד נע – ביוזני או בלא-יודעין – בבעיה המעניינת והמביכה המבצבצת לפנינו, טעה שאנו מסתכלים במפת עולמו של המשורר. אפשר להסיק מן הכתבות הקצרות שפורסמו (גם בעברית וגם בלטינית) סמוך למותו של זילברשלג, שכבר נשכחו או נשתבשו פרטים רבים מתולדות חייו או מתרומתו לספרות העברית החדשה. קל להבין, שמתוך הגן הסבוך והמסתעף של הספרות העברית תעלמנה מנגד עינינו ערוגות צדדיות, רחוקות מן המכלים המרכזיים – כגון השירה העברית בארצות-הברית. אבל, שחרי זילברשלג נמנה עם הקבוצה המרכזית של משוררים הקרויים אמריקנים, אף-על-פי שאף אחד מהם לא נולד כאן: סילקט, בבלי, אפרת, הלקין, רגלסון, זילברשלג ופרייל. הוא פרסם בחייו שישה קבצים של שירה, תרגומים רבים, במיוחד מן היוונית, ובראשם הקומדיות של אריסטופאנס (עליהם הוא קיבל את פרס טשרניחובסקי ב-1951), שלושה ספרי מחקר על הספרות העברית, שלא לדבר על היצירות שלא קובצו. מי שסוקף על הגן של השירה העברית מתצפית ישראלית בשנת החרב למדינה עלול להעלים עין מנטע מרוחק וזר זה. על-כן חשוב לגלג הזדמנות זו להארת-מה של הפינה הנידחת. בדברים שלכן אשתדל, אגב עבודת ניכוש, להסב את תשומת הלב לכמה מן הנושאים המתמיהים בחייו של יצחק זילברשלג.

כאן לקבוע מראש שאין בידנו לא ביוגרפיה מפורטת ולא מבוגראפיה שלמה על חייו ויצירותיו של יצחק זילברשלג, ודברים שטחים במפת חייו טעונים מחקר יסודי. לצורך מיפוי האזור זה אני מסתמך הן על הידיעות המקוטעות – ולפעמים מוטעות – המצויות בספרים, הן על זכרונות משיחות עמו, שתי גישות במחיצתו שנים לא מועטות בין 1943-1959, ראשית

1. אהרן שמחים לאחר במדורנו את פרופסור אברהם בנדי שומריסטית קליפורניה שבלוס-אנג'לס (UCLA). בנדי מלמד שפות עברית במחלקה ללימודי המזרח-התיכון וכן ספרות מיוחדת במחלקה לספרות השוואתית, והוא עומד בראשה שנים רבות מאז ייסודה.

בבוסטון, העיר שהאריך לגור בה – שלושים ותשע שנה – הוא לא הכה שרשים, וידידיו בעיר היו מעטים, ביניהם חוקר תולדות הפילוסופיה, צבי וולפסון. הוא הרבה לבקר, כמובן, בניו יורק שבה גרו משפחתו ומעט הסופרים העבריים שהיו בארצות הברית. בבוסטון התהלך בינינו כאזרח וינאי, מעט מתנפנף מעל כתפיו, בלוריתו מעודנת, שפמו מכסיף, מעט עניבת פרפר, כולו שופע אסטניסות. לנו, בני מהגרים עניים, הוא קרע חלונות לעולם תרבותי שלא ידענו עליו, הדגיש שוב ושוב את הקשרים בין תורת ישראל וחכמת יוון, לימד אותנו להשיג לשון יפה ונמלצת. תמיד דיבר בעברית צחה, ספרותית ומסויגת, וגינה כל חידוש ישראלי כעגה גסה. הכרנו לו תודה על חכמתו שאצל לנו, אבל תמיד הרגשנו שהמחסומים שהיו בינו לבין תלמידיו – אפילו המובהקים שבהם – לעולם לא יוסרו. הוא פשוט לא רצה, או לא ידע, להתקרב אלינו. על מאורעות אקטואליים בעולם היהודי כמעט לא דיבר, לא בשיעוריו ולא בשיחות פרטיות, לא על השואה ולא על הקמת המדינה. מהחשך זילברשלג בעומק לבו על שחיטת יהודי עירתו סטרי, או על המצור בירושלים לא שמעתי מאומה.

משנותיו בבוסטון בולטות שנתיים, 1947-1949, כגורלות בחייו. ב-1947 הוא עלה מן ההוראה להנהלת בית המדרש

יצחק זילברשלג

א

פגש לשער שהרבה מן

התכונות המאפיינות את יצחק זילברשלג האיש והסופר – כולל הפוזה הבוהמית – גובשו לפני שהגיע מגאליציה לניו יורק ב-1920, ואין לשייכן כלל לשהות בווינה שהיתה מאוחרת, יחסית, בשלבי התפתחותו

והוא כבר הספיק ללמוד בווינה ובברלין ואף ללמד בארץ (1913), טרם התגייס לצבא האוסטרי ב-1915. על הקשר עם דיזנדרוק שמר זילברשלג גם בווינה (1925-1926) וגם כשלימד דיזנדרוק בהיבריוניין-קולג' בסינסינטי (1930-1940). אפשר לשער, אפוא, שהרבה מן התכונות המאפיינות את יצחק זילברשלג האיש והסופר – כולל הפוזה הבוהמית – גובשו לפני שהגיע מגאליציה לניו יורק ב-1920, ואין לשייכן כלל לשהות בווינה שהיתה מאוחרת, יחסית, בשלבי התפתחותו.

על תקופתו הראשונה בניו יורק אין אנוחנו יודעים הרבה מכיוון שגם על תקופה זו לא הרבה לכתוב, והיא איננה מהדהדת ביצירותיו. ברורות לנו כמה עובדות בלבד. זו היתה תקופה של סבל ועבודה קשה, כולל עבודת כפיים. זילברשלג נמנה עם אלפי המהגרים שבאו בשלהי המלחמה ונאלצו להסתגל לתרבות החדשה, על שפתה ומנהגיה. הוא פגש בניו יורק משוררים עבריים כמו סילקין, אפרת, ובבלי (מבוגרים ממנו) והלקין ורגלסון (בני-גילו). בין סופרי ניו יורק הוא נחשב באותם הימים כצעיר 'ירוק' – שהרי הוא בא אחרי המלחמה – ואסטניס יהיר. על לימודיו האוניברסיטאיים באותם הימים לא הרבה לדבר – דומה שלמד ועבד גם יחד כמו אלפי מהגרים בני-גילו, והאוניברסיטה שלמד בה (סינסינטי קולג') לא היתה מן היוקרתיות. ברור, שלא מצא סיפוק בלימודיו כאן, שהרי הוא חזר לווינה לכתוב את עבודת הדוקטוראט שלו על 'היחסים הכלכליים בין אנגליה ורוסיה בשלטונה של קתרינה השנייה'.

וינה, כידוע, היתה עיר חלומותיו של זילברשלג, העיר היחידה שהוא דיבר עליה מתוך געגועים – על הסמינארים באוניברסיטה (לרוב על הסמינארים של הפילוסוף שיק), על האופרה, על המוזיאונים, על בתי-הקפה, ועל הפדאגוגים היהודי שלימד בו בן-עירו, צבי דיזנדרוק. ניו יורק – אשר בה השתקעה משפחתו, והוא עצמו גר בה כעשר שנים (בשנים 1920-1925, 1927-1932) – אף פעם לא כבשה את לבו. בערים האחרות שהוא הכיר היטב – כגון ירושלים, פריז (הוא עשה שם כמה חודשים ב-1926 [?]) – הוא היה מעין תייר חוזר. כמו הרבה יהודים יוצאי גאליציה, הוא ראה את עצמו כאיש וינה, אף-על-פי שהתגורר בה לא יותר משנתיים, ולא דווקא בנעוריו. כשהשיגה ידו, הוא ביקר בווינה בשנות החמישים והשישים במשך טיוליו באירופה ובארץ והתפאר בתואר הכבוד שהעניקה לו האוניברסיטה שלו ב-1976, חמישים שנה אחרי שקיבל את הדוקטוראט שלו. לא ייפלא, אפוא, שבית-הדירות אשר שכר בו דירה במשך רוב שנותיו בבוסטון (1932-1973) דומה לבניין וינאי מתקופת הזהב של וינה, כלומר מסוף המאה התשע-עשרה או ראשית המאה העשרים.

חייו הארוכים של זילברשלג לאחר שובו מווינה לארצות הברית ב-1927(?) נחלקים לשלוש תקופות, כל אחת לפי עיר מגוריו, ואלה הן:

- (1) ניו יורק 1927-1933.
- (2) בוסטון 1932-1973.
- (3) אוסטיין, טקסס 1973-1988.

עיר מגוריו נקבעה על-פי המשרות שהוצעו לו. בניו יורק הורה תולדות עם ישראל בבית המדרש למורים שעל-יד בית המדרש לרבנים באמריקה (J.T.S.) (1930-1931), ותנ"ך במכון היהודי לדת (J.I.R.) (1931-1932). בבוסטון לימד ספרות עברית ותנ"ך בבית-המדרש למורים (1932-1947), וניהל את המוסד (1947-1970), עד שפרש לקצבאות (ונפטרה אשתו, מלכה, שנישא לה ב-1938). ב-1973 נתמנה לכהן בקתדרה על-שם גייל באוניברסיטת טקסס, אוסטיין. הוא לימד באוניברסיטה חמש שנים ונשאר בעיר נידחת זו עד יום מותו.

מורים בבוסטון. באותה תקופה, כך שמעתי, הוא היה מן המורים לכהן בקאתדרה לספרות עברית באוניברסיטה העברית. הקתדרה שכיהן בה יוסף קלוזנר. זילברשלג היה מנהל המיוני באותו פרק זמן שהרי היה לו חינוך אקדמי, ידע מסת רבות, הוא כבר פרסם שני קובצי שירה, קובץ מסות על מורים בצרפתית באנגלית ובגרמנית ('יתהייה ותחייה ושימש שנתיים כעורך 'התקופה' שיצא בניו יורק אחרי מלחמת העולם השנייה. שמעון הלפין נבחר כממלא מקומו של קלוזנר והוא עלה ארצה. בשנת 1948 עלה הסופר יוחנן טייטל, חבר סגל המורים בבוסטון, וב-1949 עלה גם המשורר גרלסון. נמצא שבתוך תקופה קצרה, לרגל הקמת נטרקנה ארצות-העברית מן הטובים שבסופריה לתפנית זו נודעה חשיבות רבה אפילו באותן השנים, היה היא סימנה את ראשית סופה של הספרות העברית המיידית. היום אנו מכירים שלא טעינו בקביעה זו ב-1949. המורה ישראל אפרת ב-1955, נשארו מלבד זילברשלג רק המורים הלל בבל, אהרון צייטלין (שהגיע לניו יורק עם פרוץ מלחמת העולם השנייה) וגבריאל פרייל. דומני שצאתו של זילברשלג מבוסטון לאוסטין ב-1973 היה צעד הגיוני בשבילי, אבל הוא חסר כל חשיבות בתולדות הספרות העברית.

מסביר שמי שבא לסקור את שביליו של יצחק זילברשלג צריך לדק את כל שביליו ולא רק את ראשיתו, ואת אמצעו — תודאי לא רק את סופו. מבדיקת ראשית שביליו בלבד אתה יד על נעוריו הטיפוסיים של בחור יהודי מגאליציה שהתחנך בגימנסיה טובה ובהוויו של 'השומר הצעיר' בשנותיו הראשונות והמרגשות, אבל מכיוון שאין לנו כל יצירה שכתב זילברשלג באותה תקופה, לא נדע מה מייחד אותו ממאה ימים אחרים בני דורו. אם נתמקד בשנים הגורליות 1944-1949, נמצא משורר, חוקר ועורך מכובד שהחליט לא להתמקד לעמיתיו הלפין, טברסקי ורגלסון בעלייתם ארצה עם המדינה, אבל לא נדע איך הגיע לשלב זה ומה היתה השקפתו על שהשיגה על ההחלטה ההיא. ואם נתאר רק את זילברשלג הפרופסור בדימוס באוסטין, טקסס, נגלה תופעה ארוזקסאלית ביותר: מכאן דמות נערצת בחוג אוניברסיטאי נוסף, שהרי בעיני עמיתיו בטקסס הוא צנח לתוך עולמם המסורתי הממלכות ההבסבורגית, ומכאן, משורר עברי זקן ונמר את שיריו בנכר גמור. ואולם, לאחר סקירת שביליו המדויק של המשורר, מראשית ועד סופו, נגיע למסקנות, ולדעתי הן חשובות להערכתו של זילברשלג.

(1) שביליו של זילברשלג היו תמיד בודדים, ולא במקרה הוא קרא לקובץ שיריו הראשון 'בשבילים בודדים'. האיש שנתחנך על ברכי החברה היהודית, הן בבית הן מחוצה לו, ועבד בה רוב ימיו כמורה, מנהל ועורך, תמיד ראה את עצמו כנטע זר ואף התנאה בבדידותו בהסתמכו על הדוגמה היהירה של ניטשה. אכזב המשורר העברי לא היה ניטשה: הוא לא היה גאון ולא משוגע — ולא נביא. לא היה בו כדי לגבש עולם פנימי עצמאי. נוצר, אפוא, פער בין תודעת המשורר לבין המתרש בעולם סביבו.

(2) צומת שביליו המכריע לא היה וינה בשנות לימודיו לדוקטוראט כי-אם ההגירה עם משפחתו מסטרי לניו יורק בשנת 1920. בסטרי הוא קנה את ידיעותיו המופלגות בלשונות: עברית, גרמנית, יוונית, לאטינית, צרפתית, פולנית, ארמית ויידיש. (אל היידיש הוא התכחש והעמיד פנים שלא הבין אותה. שמעתי אותו משוחח שיחה רהוטה ביידיש עם זקנה שנקלטה למשרדו. שמעתי — ולא הופתעתי.) בסטרי בנעוריו הוא סגן אותן תפיסות ותכונות שאפיינו את 'השומר הצעיר' באותן שנים ועיצבו את דמות התנועה. תנועה זו באה להקים מהריסות המלחמה חברה חדשה — נעורים, טבע, אהבה, רוחניות והגשמה, ודווקא הגשמה דרך חלוציות, שהרי הציונות והעברית תפשו מקום מרכזי במסכת ערכים אלו. והנה, זילברשלג שהוכן מבחינה רוחנית להשתתף בעלייה השלישית נקלע לניו יורק הסואנת ולא 'הגשים' — לכל הפחות, לא לפי האידיאלים של נעוריו. קשה לשער שמעבר זה לא היה כרוך בתסכול והדחקה לו עבר זילברשלג למקצוע אחר — לרפואה, כמו אחיו — היה מוצא פיצוי כלשהו במקצועו, אבל הוא המשיך לשיר את שיריו בנכר מכופל: לא גאליציה ולא ארץ ישראל.

(3) אצל זילברשלג קיבלה העברית משמעות מועצמת משום שהיא היתה לו השביל העיקרי להגשמה כמו לצעירים אחרים בני דורו. העברית, גם הלשון וגם כל מה שנכתב בה במהלך הדורות, הפכה לערך על שבה למלא את מקומה של היהדות המסורתית וגם של מסכת הערכים של תנועות הנוער שצצו בגאליציה ובעוד מחוזות שנקטעו מן האימפריה האוסטרית או הרוסית. מי שלא 'הגשים' את עצמו דרך עשיית המצוות או בנין הארץ מצא את מקדשו בדי האמות של השפה העברית. דומה, שפולחן הלשון של זילברשלג נשאר כתופעה חיצונית אשר מעולם לא הופנמה, ועל-כן נפער פער בין הצליל לבין המשמעות. מכיוון שהוא היה קלאסיקון, הוא כלל את העברית בשורת השפות הקלאסיות כמו יוונית ולאטינית. הוא כיבד כל טקסט עברי, מן התנ"ך ועד טשרניחובסקי כיטקסט קלאסי, וקבע כנורמה לשימוש לשוני מה שנמצא בטקסט קלאסי — ובודאי

יצחק זילברשלג לימד אותנו להעריך לשון יפה ונמלצת. תמיד דיבר בעברית צחה, ספרותית ומסויגת, וגינה כל חידוש ישראלי כעגה גסה. הכרנו לו תודה על חכמתו שאצל לנו, אבל תמיד הרגשנו שהמחסומים שהיו בינו לבין תלמידיו — אפילו המובהקים שבהם — לעולם לא יוסרו. הוא פשוט לא רצה, או לא ידע, להתקרב אלינו. על מאורעות אקטואליים בעולם היהודי כמעט לא דיבר, לא בשיעוריו ולא בשיחות פרטיות, לא על השואה ולא על הקמת המדינה. מה חשב זילברשלג בעומק לבו על שחיטת יהודי עיירתו סטרי, או על המצור בירושלים לא שמעתי מאומה

לא מה שנמצא בפי העם. ודעתו בפרשה זו היתה נחושה עד סוף ימיו, ובגלל תפיסה לשונית זו הוא נאלץ להסתייג מרוב הספרות העברית שנכתבה אחרי שנות השלושים.

(4) כשהגיע זילברשלג לפרקו בראשית שנות העשרים היתה הספרות העברית פזורה בין מספר ערים: תל-אביב, וארשה, וינה, ברלין וניו יורק. בכל עיר היו מו"לים ומו"סים. בשנות העשרים יצאו לאור מהדורות 'קלאסיות' של ביאליק, טשרניחובסקי, ברוך צביבסקי ועוד ועוד. שטיבל תמך בספרות ביד נדיבה, גם במקור וגם בתרגום. כידוע, הספרות העברית עלתה ארצה בסוף שנות העשרים, ואפילו לפני השואה לא נותר באירופה אלא קומץ של סופרים, ולא כולם שרדו אחרי מלחמת העולם השנייה. בקיצור: העולם של הספרות העברית התמקד במדינת ישראל במשך חייו, והוא מעולם לא הסתגל למחפכה היסטורית זו.

(5) התשווקה להתחדשות ולהתגשמות שהוא ירש בנעוריו הפכה, עם בואו לניו יורק, לאידיאה תרבותית מוחצנת ואחר-כך לתפיסה אקדמית. המלה 'תחייה' – או 'רנסאנס' – חוזרת אצלו שוב ושוב ושוכה בכותרת של ספרו העברי 'תהיה ותחיה בשירה' (1938) וביצירתו האנגלית בת שני הכרכים: *From Renaissance to Renaissance* (1973, 1977).

(6) טעמו הספרותי שיקף את עמדתו הרעיונית שכבר נתגבשה בראשית שנות העשרים. כמשורר הוא אהב שירה יותר מפרוזה. הוא העדיף את טשרניחובסקי על ביאליק, את שוהם על פוגל. שמענו ממנו הרבה על רמח"ל ועל יליג ומעט על אורי צבי גרינברג ונתן אלתרמן. בין הפרוזאיקנים הוא שיבח ביותר את מנדלי, ביאליק ועגנון. מיצירות עגנון (בן-ארצו) הוא העדיף את סיפורי פולין ויהכנסת כלה על 'אורח נטה ללון' ו'יתמול שלשום'. ככל הנראה, סלדה נפשו מן האלימות הרגשית והלשונית של ברוך צביבסקי, ברט, וגרינברג. הוא ביקש למצוא ביצירה העברית את מה שהוא כינה 'האיפוק הקלאסי'.

פתחנו בליל הבדולח' ונסיים בו. באותה שנת תפנית מכריעה בתולדות יהודי אירופה פרסם זילברשלג את ספרו 'תהיה ותחיה בשירה' בהוצאת שטיבל בווארשה. כדאי לייחד את הדיבור על ספר זה משלושה טעמים: (1) קובץ מסות זה מאפיין מעין כמוהו את דרכו של מחברו בביקורת ובאמונה בשירה. (2) הספר מדהים בפער האירוני שבינו (הוא עוסק בשירת העולם המערבי – צרפת, גרמניה, אנגליה ואירלנד) לבין ספרים אחרים שיצאו לאור באותה תקופה: שיריו המאוחרים של טשרניחובסקי, שיריו הראשונים של אלתרמן, 'אורח נטה ללון', ו'אפרים חוזר לאספסת' (3) הספר הוא יקר המציאות היום מכיוון שעותקים רבים לא הגיעו לתל-אביב ולניו יורק.

הספר מחולק לשלושה חלקים: (1) אבות השירה המודרנית: בדליר, ואלרי, אליוט. (2) תחיית השירה האירית: ייטס, ראסל, סינג. (3) העמקת השירה בגרמניה: גיאורגה, הופמנסטל, רילקה. מסורת השירה המתוארת היא מערבית – אין כל עיסוק בעולם הסלאבי – והיא היתה די מעודכנת. זאת היתה המסורת הרווחת בין חוקרי תולדות השירה בארצות-הברית בשנות השלושים. חסרות בספר כל השפעה של התפיסות הביקורתיות של הניו-קריטיציזם (New Criticism) האנגלי והאמריקני שהתחילה לפלס דרכים בחוגים אוניברסיטאים באותם הימים. גישתו היסטורית אך אימפרסיוניסטית כרוב המסות מסוג זה שנכתבו באותן השנים בארצות-הברית.

שתי תכונות אופייניות לזילברשלג מסתמנות בכל עמוד ועמוד: הזיקה לעולם העברי והאמונה שיש בכוח השירה לגאול

את האדם. הזיקה לעולם העברי אינה מתמצאת בהשוואות משוררים לועזיים למשוררים עבריים, כי אם בניסוח הדברים בשביל קהל עברי. אפילו בפרקים על השירה האירית, המעט את זילברשלג בגלל ההקבלות בינה לבין השירה העברית, ההשלכות מובנות מאליהן, אבל אין מוצגות במפורש. כאן, בתרגומים מאריסטופאנס ומנאנדרוס, המטרה היא להעביר מיפיות של יפת לאוהלו של שם. העולם של יפת נתפס כשירה, מעין תחום של שלוה, טוהר ואיפוק אסתטי. סטוס הנפש של בדליר או אליוט או ייטס הולכות ומתמתנות, לפי של זילברשלג, בתהליך עיצוב השיר. המשורר, לפי תפיסתו רומאנטית זו, הוא מיזוג של נביא מודרני ואדם עליון ניטשיאני. המסות בספר זה, כאמור, אינן עוסקות בשירה העברית, הקורא העברי יסיק, שאם המשורר הלוחי הוא בחינת נפש המשורר העברי לא כל שכן, שהרי הוא נותב בלשון הקודש. ליקודש זה אין כל מטען רגשי מסורתי, אבל עדיין נותרו בו ממשמעויות היסוד של המלה: הינזרות מן היום-יום סתם הנפש לעומת טומאת החולין. אמונה זו פרנסה את זילברשלג מראשית שביליו ועד סופם. דבקות זו ראויה להערכת מרבית, אבל ספק אם היה בה כדי לאפשר למשורר להתחלל כמשורר – ולא כל שכן כמשורר עברי – במאה סוערת בדומה לכך, דבקותו בעברית בוודאי השפיעה לטובה על אחריותו מתלמידיו – ואני ביניהם – אבל, בסופו של דבר, היא הצליחה להצדיק את תעודת הלשון העברית בחיי יחיד אמריקה.

אוניברסיטת קאליפורניה – לוס אנג'לס

ביבליוגרפיה נבחרת

שירה

- 1 בשבילים בודדים (ניו-יורק תרצ"א)
- 2 יהודה הלוי: פואמה (תל-אביב תרצ"ה)
- 3 עלה עולם בשיר (ניו-יורק תשי"ז)
- 4 קמרון ימי (תשי"ט)
- 5 אגרות אל דורות אחרים (תש"יא)
- 6 יש ראשית לכל אחרית (תש"יו)
- 7 בין אלימות לבין אדישות (תשמ"א)

תרגומים

- 1 שירי האהבה לפאולוס סילינטיאריוס (ניו-יורק תשי"ה)
- 2 בריקה לק. דיהאז (ניו יורק, תשי"ו)
- 3 אחת-עשרה קומדיות לאריסטופאנס (תל-אביב תשי"א-תשי"ב)
- 4 קומדיות למנאנדרוס (תל-אביב, תשמ"ה)

מחזות

- 1 שבע פנים לחוה (גליונות, תרצ"ח)
- 2 בימי איזבלה (ספר השנה ליהודי אמריקה, תרצ"ט-תשי"א)

בקורת ומחקר

- 1 תהיה ותחיה בשירה (ווארשה תרצ"ח)
- 2 Saul Tschernichowski: Poet of Revolt, New York, 1968
- 3 Renaissance to Renaissance: Hebrew Literature from 1492 to 1970, I (1973), II (1977), New York.

עריכה

- 1 ספר טורוב (בשיתוף עם יוחנן טברסקי) (בוסטון תרצ"ח)
- 2 כתביהת התקופה, כרכים ל-ל"א, ל"ב-ל"ג (ניו יורק תשי"ז-תשי"ח).

1951 Tchern. prize for Aristotelian trans.

25-26 Vienna

9-massian in Scti + classical lang

Russian counterpart of Scti, in E. Galicia, Jewish flight
1915-18 + the Ukrain 18-19 + then Poland
member 1838 1840

Band's Bohemian prose formed in Galicia before Vienna

Halber + Regelson: his own age

City College

Diss in Vienna Economic Relations bet England + Russia during Catherine II

NYC 1920-25 + 27-32 > wrote little about it

* Paris only a few months in 26

Berlin 32-73

Austin 73-88

NY: JTS 30-31 Hist. in T1

*JIR 31-32 Bible

*HTC 32-47 "J" 11/20 11/20

38 married Tikhov, died 70?

73-78 taught in T4

remained in Austin

Figure in HTC: aristocratic, Bohemian, bohemian, few roots in city, visits to NY,
Wolfson, close ^{from students} contacts bet. Greece + ancient Israel, worldly, critical of Israeli
slang + linguistic innovative, did not discuss world events or Holocaust
Was not chosen to succeed Klausner; Halber topped; decision not to leave

Band's emphasis on Scti as ancient: Sigmundism + language + Hasidism
not culture, youth, love, ~~and~~ 11/20 11/20

~~and~~ 11/20 as alternative to self-realization via mitzvot in E.Y.

Distinct from EY lit after 30's /

Motiv of "nos" as theme

Always clannish